

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 47
darbam ar rokas elektroinstrumentiem**

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Instrukcijā noteiktās prasībās jāievēro visiem darbiniekiem, kuri veicot darba pienākumus izmanto dažādus rokas elektroinstrumentus.

1.1 Ar rokas elektroinstrumentiem atļauts strādāt personām:

- ne jaunākām par 18 gadiem kuras ir instruētas darba drošībā, elektrodrošībā un ugunsdrošībā noteiktajā kārtībā un apjomā;
- kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas/veicamā darba prasībām.

1.2 Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskā strāva;
- nepietiekošs apgaismojums darbu veikšanas vietā;
- rotējoši, kustīgi griezējinstrumenti;
- troksnis;
- putekļi;
- lokāla vibrācija rokām;
- atsviestas, lidojošas apstrādājamā materiāla daļiņas vai salūzuša griezējinstrumenta atlūzas.

1.3 Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- aizsargapvalki rotējoša griezējinstrumenta neaktīvajām daļām;
- zemējums(nullējums); dubultā izolācija;
- ventilācija(vispārējā un vietējā);
- respirators, preputekļu maska; austiņas/ausu ieliktni;
- darba apģērbs, aizsarg cimdi, aizsarg apavi;
- aizsargbrilles/ sejas aizsargs.

1.4 Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- neglabāt darba vietās viegli uzliesmojošas un viegli gaistošas, eksplozīvas vielas, materiālus (slaukāmās lupatas, benzīnu un tml.) Tie jāuzglabā speciāli tam paredzētās vietās;
- smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās;
- uguns un sprādzienbīstamās telpās(apstākļos) izmantot elektroinstrumentus ar spriegumu līdz 42V. Paaugstinātās uguns un sprādzienbīstamības telpās izmantot elektroinstrumentus ar spriegumu līdz 12V.

1.5 Elektrodrošības prasības:

- izmantot tikai elektroinstrumentus, pagarinātājus u.c. kuriem ir CE marķējums;
- aizliegts veikt elektroinstrumentu, slēdžu u.c. remontu, ja nav atbilstošas kvalifikācijas un tas neietilpst darba pienākumos;
- aizliegts elektroinstrumentus pieslēgt strāvas avotam, ja nav kontaktdakšas. Aizliegts atslēgt elektroinstrumentu no tīkla raujot aiz vada. Pārvietojot elektroinstrumentu, nenest to turot aiz vada;
- nestrādāt ja rokas ir slapjas. Nepieļaut ūdens, citu šķidrumu nokļuvi uz elektroinstrumentiem. Ja tas noticis elektroinstrumenta ekspluatācija nav atļauta;
- pārtraukt jebkuru elektroinstrumenta ekspluatāciju, ja jūtama kaut niecīga strāvas noplūde („sit”) uz korpusa.

1.6 Ja elektroinstrumentiem konstatēti bojājumi:

- bojājumu gadījumos (palielināta vibrācija, dzirksteļošana, deguma smaka u.c.) pārtraukt darbu, ziņot darba devējam un brīdināt citus darbiniekus par radušos situāciju.
- darbu ar tiem atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi.

1.7 Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot.

1.8 Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.9 Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT

2.1 Uzvilkt darba apģērbu, rūpīgi to sakārtot, aizpogāt lai nebūtu brīvi plandošas, karājošās apģērba detaļas un tas neierobežotu kustības.

2.2 Pārliedzināties, vai ir nepieciešamie individuālie aizsardzības līdzekļi(IAL) un pārbaudīt to tehnisko stāvokli. Nelietot bojātus IAL.

2.3 Pārbaudīt komplektāciju(aizsargi griezējinstrumentiem u.c.), korpusa, strāvas padeves kabeļa, kontaktdakšas, slēdža un griezējinstrumenta tehnisko stāvokli - vai nav plaisas korpusam; bojājumi vadu izolācijai; liels griezējinstrumenta nodilums; plaisas, izrāvumi abrazīvajās ripās u.tml.

2.4 Neuzsākt darbu un strādāt ar bojātiem, nenokomplektētiem elektroinstrumentiem un bojātiem darba/griezējinstrumentiem. Ziņojiet tiešajam darba vadītājam, ja konstatējat faktorus (nepietiekošs apgaismojums, bojājumi iekārtām, palīgierīcēm, nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi u.tml.), kuri var kļūt par nelaimes gadījumu darbā cēloni.

3.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

3.1 Darba laikā jābūt uzmanīgam un netraucēt citus darbiniekus. Darīt tikai to darbu, kurš ir uzdots. Neielaid darba zonā(postenī) nepiederošas personas.

3.2 Pirms darba operācijas sākšanas pārbaudīt vai urbis, zāģis, griezējripa, slīprija, cirtnis vai cits darba instruments ir droši piestiprināts (nostiprināts) elektroinstrumentam (vārpstai, patronā). Ieslēgt un tukšgaitā pārliedzināties par elektroinstrumenta darbību un griezējinstrumenta centrējumu. Mešanās gadījumā veikt griezējinstrumenta atkārtotu uzstādīšanu vai tā nomaiņu.

3.3 Jebkuru rokas elektroinstrumentu, to ieslēdzot un darba laikā, turēt cieši. Uzsākot darbu noslaucīt rokas un elektroinstrumenta rokturi, lai nepieļautu elektroinstrumenta izšļukšanu no rokām.

3.4 Griezējinstrumentu apstrādājamajai virsmai(detaļai) pievirzīt plūdeni, bez triecieniem.

3.5 Darba laikā sekot griezējinstrumenta tehniskajam stāvoklim. Aizliegts strādāt ar pārlietu nodilušu griezējinstrumentu vai arī ja tam radušies mehāniski bojājumi(plaisas u.c.).

3.6 Apstrādājamo materiālu droši un stabili nostiprināt vai nofiksēt. Neapstrādāt nenostiprinātus(droši nenofiksētus, karājošos u.tml.) materiālus vai detaļas. Neapstrādāt sasalušus, apledojušus materiālus, detaļas.

3.7 Veicot atzāģēšanu, urbjot caurejošus urbumus u.tml. pārliedzināties, ka griezējinstrumenta ceļā nav priekšmeti, kuri var traucēt griezējinstrumenta kustību.

3.8 Urbjot necaurejošus urbumus, ar rokas frēzēm veicot iefrēzējumus, attiecīgi noregulēt urbja gājienu vai frēzes atbalstu.

3.9 Strādājot ar zobenzāģiem noregulēt zāģa gājienu ar ierobežotāja palīdzību.

3.10 Darba laikā ieņemt tādu stāvokli, lai griezējinstrumenta kustības ceļā neatrastos ķermeņa daļas. Nepavērst darbojošos elektroinstrumentu pret darba kolēģiem vai citiem cilvēkiem.

3.11 Zāģējot vai citādi apstrādājot lokšņu metālu, strādāt cimdos.

3.12 Sekot lai strāvas padeves kabelis nesaskartos ar asām, karstām, mitrām vai eļļainām virsmām un netiktu bojāts, kā arī novietot to tā, lai tas nešķērsotu vietas, kur jums jāpārvirojas vai kur virzās griezējinstrumenti.

3.13 Aizliegts strādāt pakāpjoties uz pārnēsājamām kāpnēm, taras, riepām un citiem nepiemērotiem materiāliem. Jāizmanto stabili paaugstinājuma līdzekļi (tornīši u.c.) ar atbilstošiem nožogojumiem.

3.14 Aizliegts strādāt ar nesazemētiem (bez nullējuma) elektroinstrumentiem. Nepieļaut elektroinstrumentu saskari ar sazemētām virsmām – centrālapkures radiatori, elektromotoru korpusi u.tml.

3.15 Neaiztik ar rokām kustošus griezējinstrumentus(urbjus, abrazīvās ripas u.c.).

3.16 Aizliegts strādāt ar rokas slīpmašīnām un citiem elektroinstrumentiem ar ātri rotējošām darbīgajām daļām (griezējripa u.tml.), ja tām nav aizsargapvalku.

3.17 Aizliegts strādāt **bez aizsargbrillēm** un citiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem (cimdi, respirators u.c.) ņemot vērā darba specifiku.

3.18 Elektroinstrumenti ir jāaizslēdz no barošanas avota ja:

- pārtrūkusi strāvas padeve no tīkla;
- tiek atstāta darba vieta;
- ir konstatēts bojājums;

3.19 Darba laikā neievirzīt seju rotējošu griezējinstrumenta rotācijas plaknes ceļā.

3.20 Neizmantot elektroinstrumentus tiem neparedzētiem mērķiem. Nedot strādāt ar elektroinstrumentu citiem un neatstāt tos bez uzraudzības.

3.21 Visā darba laikā uzturēt tīrību un kārtību darba vietā. Sekot lai uz grīdas darba postenī nemētātos atzāģējumi, materiāli, sagataves, skaidas un citi atkritumi, kas traucē drošu darbu veikšanu, pārvietošanos, kā arī lai tās nebūtu slidenas. Nevākt ar rokām metāla skaidas un citus ražošanas atkritumus – izmantot birsti un lāpstiņu.

4.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

4.1 avārija	jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
4.2 sprādziens	ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;
4.3 ugunsgrēks	4.3.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.3.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.3.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.4 nelaimes gadījums	4.4.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.4.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

4.5. Izdzirdot trauksmes signālu, kas saskaņā ar noteikto kārtību brīdina par ugunsgrēka izcelšanos vai citu bīstamu situāciju, pārtraukt darbu, izslēgt elektroietaisi un atstāt ēku pa tuvāko evakuācijas izeju.

5.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

5.1 Sakārtot darba vietu - instrumentus, palīgierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.

5.2 Notīrīt, sakārtot un nolikt paredzētajā vietā individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.3 Pārbaudīt vai nav palikuši gruzdoši, kvēlojoši priekšmeti, atkritumi vai materiāli.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis